gemeente Overbetuwe

EINDRAPPORTAGE

KLANKBORDGROEP: CO-CREATIE

Woonwagenstandplaatsen aan de Platenmakersstraat

Maart 2024

Inhoudsopgave

1. Aanleiding 4

2. Klankbordgroep 5

3. Dilemma's 5

4. Milieutechnische beperkingen 6

a. Spuitzones 6

b. Magnetische zones 7

c. Geurcirkels 7

d. Ecologie 8

5. De landelijke kaders voor woonwagenstandplaatsen 9

6. Landschap en Stedenbouw 9

7. Drie opties voor de aanleg van de woonwagenstandplaatsen 9

8. Volkstuinen 14

9. Adviezen vanuit de omwonenden in de klankbordgroep 14

10. Planning 15

11. Conclusie 15

1. Aanleiding

Beleidskader ‘gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid

In 2018 heeft het Ministerie van BZK het beleidskader ‘gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid’ ontwikkeld. De kern van het stuk is dat woonwagenbewoners een eigen culturele identiteit hebben die samenhangt met hun manier van wonen en dat deze doelgroep in het gemeentelijk woonbeleid dan ook als ongelijk moet worden behandeld.

Lokale overheden moeten voor een afgewogen woonbeleid zorgen, zodat de doelgroep volgens hun tradities en culturele identiteit kan leven. In het woonbeleid moet rekening worden gehouden met de specifieke woonbehoefte van woonwagenbewoners en te worden voorzien in voldoende standplaatsen, zodat woonwagenbewoners binnen een redelijke termijn een standplaats kunnen krijgen. Zo mogelijk wordt ook tegemoetgekomen aan de wens om in familieverband samen te leven.

Het beleidskader van BZK gaat ervan uit dat de woningcorporaties een rol vervullen in het exploiteren van de standplaatsen en woonwagens, voor zoverre de toekomstige bewoners tot de sociale doelgroep behoren. Op de Platenmakersstraat wordt deze rol vervuld door Vivare.

De gemeente Overbetuwe heeft nu negen standplaatsen voor woonwagens. Deze zijn verdeeld over drie woonwagenlocaties in Zetten, Herveld en Heteren. Uit een onderzoek naar de behoefte onder woonwagenbewoners kwam het advies om op korte termijn in totaal zes extra standplaatsen aan te leggen op twee locaties. Op een later moment kunnen er in totaal nog vijf tot zes standplaatsen bijkomen.

Verder heeft de gemeente Overbetuwe ook in haar Woonagenda 2025 aandacht besteed aan de doelgroep woonwagenbewoners en is er toewijzingsbeleid voor (huur)standplaatsen vastgesteld.

Het project betreft de uitbreiding van het aantal woonwagenstandplaatsen in Overbetuwe. Het beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid vraagt van de gemeente om te bevorderen dat er inzicht is in de behoefte voor de korte en middellange termijn en vervolgens te zorgen dat woonwagenbewoners binnen een redelijke termijn in aanmerking komen voor een standplaats. Om in eerste instantie te voorzien in de korte termijn behoefte, moesten zo snel mogelijk locaties gezocht worden. De gemeenteraad heeft in 2021 een locatie aan de Platenmakersstraat in Elst aangewezen als woonwagenlocatie. In 2023 is de locatie Kerkstraat Randwijk aangewezen als de andere woonwagenlocatie[1]. Op dit moment worden de plannen voor deze locaties uitgewerkt, zodat daarna de planologische procedure kan worden opgestart.

[1] *Dit betreft een onderdeel van een groter woningbouwplan van een ontwikkelaar en Woningstichting Heteren.*

Gemeente	Uitbreidingvraag	Locatie
Overbetuwe	Huidig: vier standplaatsen Toekomstig: mogelijkheid voor uitbreiding naar 8 standplaatsen	Platenmakersstraat

Bij het vaststellen van de locatiekeuze aan de Platenmakersstraat in Elst, heeft de gemeenteraad ook enkele uitgangspunten meegegeven:

- Er moeten in eerste instantie vier standplaatsen komen, wel is één van de zoekcriteria geweest om ook rekening te houden met eventuele uitbreidingsmogelijkheden.
- De volkstuintjes moeten in stand blijven.
- Locatiekeuze staat vast, over de invulling op deze locatie vindt participatie plaats op basis van co-creatie met omwonenden, nabije grondeigenaren, de woningcorporatie, de volkstuinhuurders vereniging en de woonwagenbewoners zelf.

De gemeenteraad heeft voor het tekort op de grondexploitatie van deze locatie reeds 168.000 euro beschikbaar gesteld.

2. Klankbordgroep

De gemeenteraad heeft in zijn besluit tot keuze van de Platenmakersstraat nadrukkelijk aangegeven dat het terrein wordt ingericht in co-creatie met de betrokkenen. Co-creatie betekent dat de gemeente wil samenwerken met omwonenden, de volkstuinhuurdersvereniging, een vertegenwoordiger van de woningcorporatie en woonwagenbewoners. Meer informatie over de samenwerking staat in het participatieplan dat het college op 28 november 2023 heeft vastgesteld.

Juist omdat het een co-creatieproces betreft, is de gemeente bereid om ook aanpassingen te doen in het te volgen proces als de klankbordgroep daarom vraagt en de gemeenteraad daarmee akkoord gaat. Het college zal in april 2024 een besluit nemen om de invulling van het plan voor te leggen aan de raad. De gemeenteraad kan dan in juni 2024 een besluit nemen over het plan. Daarna start de planologische procedure en zal de raad op zijn vroegst eind 2024 het omgevingsplan vast kunnen stellen. Tijdens de informatieavond in december 2023 heeft de gemeente dit verduidelijkt.

In de klankbordgroep zitten in totaal negen personen, bestaande uit:

- Twee woonwagenbewoners;
- Eén bewoner van de Hollanderbroeksestraat;
- Twee bewoners van de Snodenhoeksestraat;
- Twee bewoners van de Platenmakersstraat;
- Een vertegenwoordiger van de volkstuinen;
- Een medewerker van woningcorporatie Vivare.

De klankbordgroep is begeleid door een aangewezen projectleider van de gemeente die ook onderhavig rapport heeft opgesteld. Ook is er ondersteuning geweest voor het maken van een verslag. Afhankelijk van de onderwerpen die besproken werden, waren op verzoek van de klankbordgroep vakspecialisten van de gemeente aanwezig. Alle leden van de klankbordgroep hebben een zeer actieve inbreng gehad.

3. Dilemma's

De vraag die voortdurend bij de deelnemers van de klankbordgroep speelde was: "*Er zijn veel factoren die mee spelen; waarom is dan toch deze locatie gekozen? Uiteindelijk is er een fase overgeslagen. De leden van de klankbordgroep zouden graag antwoord willen waarom de woonwagens toch hier moeten komen, terwijl het gebied veel kleiner wordt door diverse zaken. Door de spuitzones valt al de helft van de locatie af. Dit is niet meegenomen in de locatiestudie. Nu blijft er eigenlijk maar een reepje over waar de woonwagens kunnen staan.*"

De omwonenden zijn dus teleurgesteld dat bij de locatiestudie destijds geen rekening is gehouden met de spuitzones, de magnetische velden en de geurcirkel van een veehouderij. In hun optiek is daardoor een onzorgvuldige afweging gemaakt bij de keuze van de Platenmakersstraat als locatie. Zij willen dit graag aan de gemeenteraad meegeven.

De projectleider heeft aangegeven dat ondanks bovenstaande constatering er nog voldoende ruimte overblijft voor meerdere opties. Bovendien staat de locatiekeuze van de raad vast. Binnen die kaders moet worden gekomen tot een invulling van de locatie.

4. Milieutechnische beperkingen

a. Spuitzones

Ten noorden ligt de bestemming 'Agrarisch' binnen 50 meter van de locatie. Op dit perceel worden bestrijdingsmiddelen gebruikt. De toekomstige woonfunctie moet buiten de spuitzone liggen. Maar er zijn nu al mensen die last hebben van het spuiten en in de huidige spuitzone wonen. Ook een deel van de volkstuinen liggen binnen de spuitzone.

Wetgeving rondom spuitzones ontbreekt en er volgt steeds meer jurisprudentie; er volgen steeds weer nieuwe gerechtelijke uitspraken die eerdere gerechtelijke uitspraken nuanceren, veranderen of aanvullen.

Vanaf december 2020 tot en met nu zijn er een aantal ontwikkelingen geweest met betrekking tot het omgaan met spuitzones. Er zijn verschillende uitspraken door de rechter gedaan, waardoor er nu meer duidelijkheid is op welke manier er rekening gehouden moet worden met spuitzones.

Voor die tijd was het vaak voldoende om aan te tonen dat er in een zone van 50 meter van een gevoelige bestemming niet werd gespoten. Medio 2022 was er een uitspraak waarin de lijn voor de maximale planologische mogelijkheden werd ingevuld. Dat betekent dat ook op een locatie waar nu niet gespoten wordt, maar in theorie wel gif gespoten zou kunnen worden, er een spuitzone van 50 meter geldt.

Daarop zijn echter weer uitzonderingen mogelijk. Denk daarbij aan het rekening houden met bestaande gevoelige functies (zoals bestaande woningen en volkstuinen) of het maken van afspraken met naburige perceeleigenaren. In de uitwerking van het plan, zal nog gekeken worden of er gebruik gemaakt kan worden van die uitzonderingen.

Op het agrarische gebied boven de ontwikkellocatie wordt onder andere maïs of uien verbouwd waarbij wordt gespoten. Op een kaart zijn de lagen (50m zone vanuit de spuitzone, hoogspanning met magnetische zones, geurcirkel) getoond. Er wordt getoond op welk gebied er nog wordt gespoten of het gebruik dusdanig is dat er zou kunnen worden gespoten.

Rekening houdende met het feit dat er eventueel afspraken gemaakt kunnen worden met naburige perceeleigenaren, zou de spuitzone verkleind kunnen worden. Er ontstaan dan mogelijk meer opties om de woonwagens te positioneren op het perceel.

Dus als planologisch wordt geborgd dat er niet wordt gespoten, kan de afstand worden teruggebracht. Er ligt een verzoek aan het gemeentebestuur om in overleg te treden met de grondeigenaar en diens pachter of er overgegaan kan worden tot biologische teelt. Dit komt niet alleen de toekomstige bewoning ten goede, maar ook de huidige reeds bestaande bewoning en de volkstuinen.

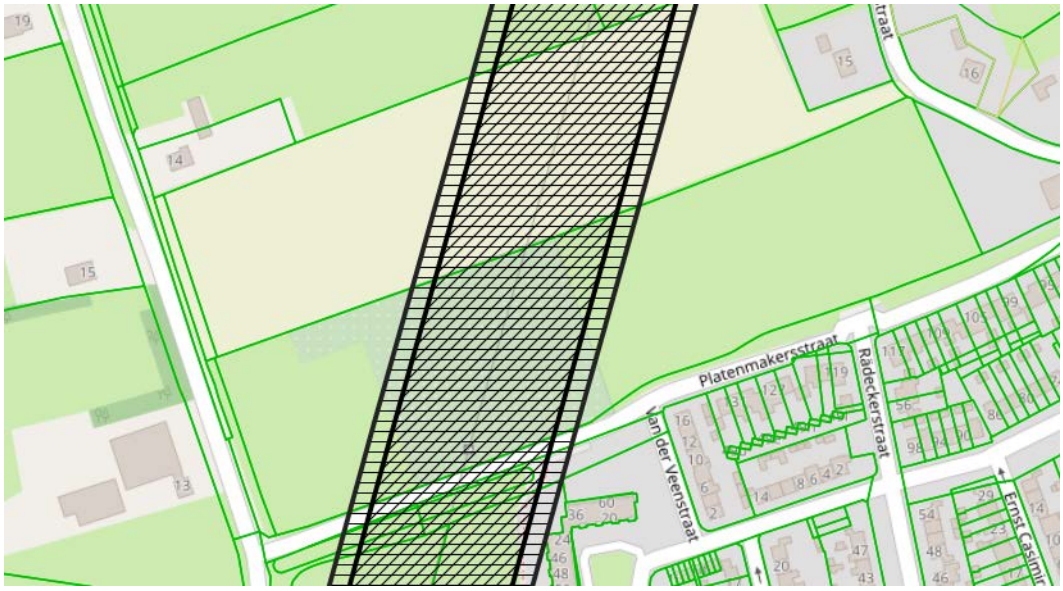

b. Magnetische zones

Door het gebied loopt een hoogspanningsleiding; hiervoor geldt een richtafstand. In het vigerende bestemmingsplan is opgenomen dat niet binnen 40 meter mag worden gebouwd, om gevaar van bijvoorbeeld vallende kabels te voorkomen. Tegenwoordig is er ook aandacht voor magneetvelden rond de hoogspanningsleidingen, die misschien ook effect kunnen hebben op de gezondheid.

Er was een mogelijkheid om gebruik te maken van een uitkoopregeling voor woningen buiten de bebouwde kom gelegen direct onder de hoogspanningsleiding (dan moet wel de woonbestemming van het perceel af). Voor woningen binnen de bebouwde kom was dat niet realistisch. Er wordt gekeken of in de toekomst naar ondergrondse bekabeling kan worden overgegaan; maar ook dan hebben we te maken met magneetzones.

Als uitgangspunt voor de hoogspanningsleidingen is de veiligheidsmarge opgenomen. De afstand die in het bestemmingsplan is opgenomen is 40 meter aan weerszijde. Dit is de beschermingszone. De afstand van de magneetveldzone is echter 50 meter aan weerszijde.

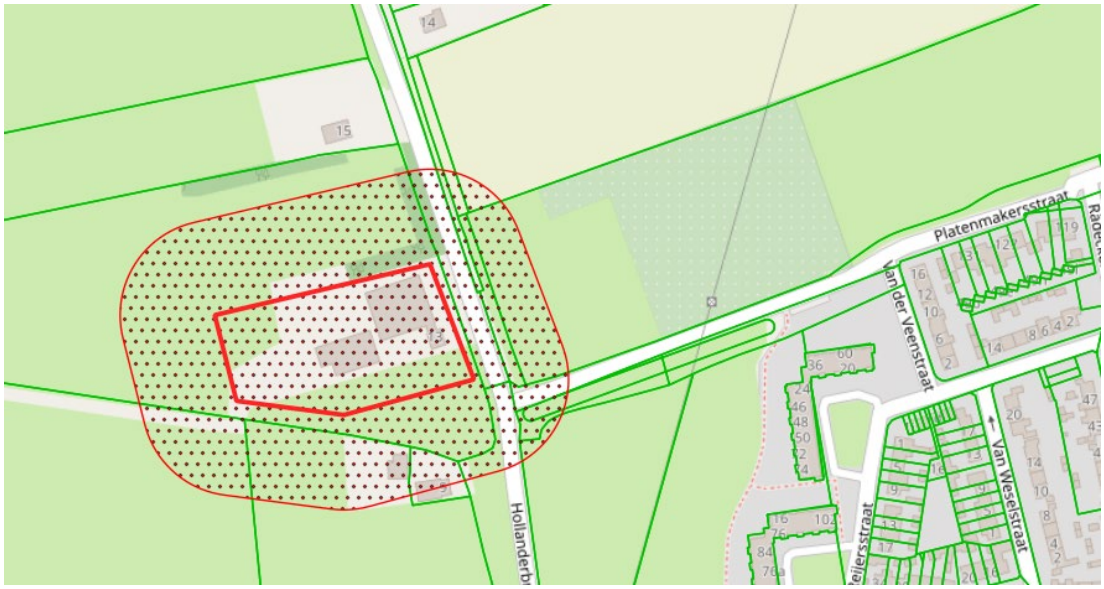

c. Geurcirkels

Het ODRA Adviesrapport milieuzonering d.d. 15 januari 2023, is in de klankbordgroep besproken. Aan de Hollanderbroeksestraat 13 is een veeteeltbedrijf gevestigd. Voor geur moet worden getoetst aan de milieuwetgeving. Voor het houden van rundvee geldt voor woningen binnen de bebouwde kom een vaste afstand van 100 meter. Hieraan wordt niet voldaan. Daarnaast gelden nog andere vaste afstanden: 50 meter tussen gevel dierenverblijf en gevel woning en 100 meter voor de opslag van

vaste mest tot de woningen. Dit moet ook worden getoetst. De geurcirkel (bufferbouwvlak) van dit bedrijf maakt het gebied waar de woonwagens kunnen staan nog kleiner.

Los van de geurcirkel, lijkt er aan de westzijde ruimte voor twee standplaatsen. Wat betreft de geurcirkel gaat het niet om het parkeren, maar puur om de woonzone.

d. Ecologie

Op dit moment wordt het beoogd stuk grond langs de Platenmakersstraat gepacht voor dieren die daar grazen en er wordt gras gemaaid. Die moeten (deels wellicht) ook een andere bestemming zoeken. Hier geldt een huur- of bruikleenovereenkomst, dus relatief eenvoudig te wijzigen.

Er is nog niet gekeken naar de flora en fauna dat daar leeft. Bijvoorbeeld: de fazanten, patrijzen, steenuiltjes, e.d. Er zal pas ecologisch onderzoek worden gedaan als vast komt te staan waar de woonwagens gaan worden geplaatst. Dit geldt overigens ook voor alle andere uit te voeren onderzoeken op het gebied van milieu- en omgevingsaspecten.

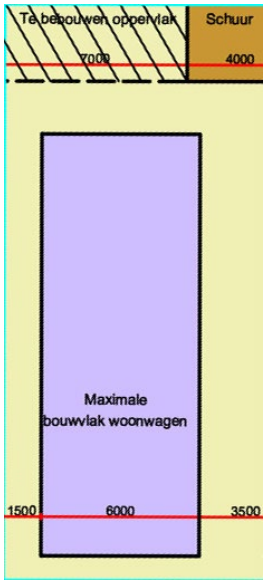
5. De landelijke kaders voor woonwagenstandplaatsen

- minimumeisen in het kader van brandveiligheid en qua kosten;
- Grootte standplaats = 11 x 22 meter = 242 m^2;
- Grootte bouwvlak = woonwagen inclusief overstekken = 6 x 16 meter = 96 m^2;
- Effectief woonwagen = 5 x 15 = 75 m^2 (zonder overstekken meegerekend);
- Berging = 3 x 4 meter = 12 m^2;
- Ruimte voor eigen opstallen (gearceerd) = 3 x 7 meter = 21 m^2;
- Tuin = links 1,5 meter // rechts 3,5 meter = 5 meter tussen elke woonwagen.

6. Landschap en Stedenbouw

Kaders / adviezen

Er twee sessies zijn geweest waarin een toelichting is gegeven door de stedenbouwkundige en/of landschapper. Onderdeel van die toelichting waren de volgende kaders/adviezen aan de klankbordgroep:

- Zijn dit wel kaders? Zijn dit niet grotendeels adviezen aan de klankbordgroep? Er is rekening gehouden met alle milieutechnische beperkingen;
- Zorg voor doorzichten vanaf de toeleidende straten;
- Zorg voor de juiste korrelgrootte, passend bij de omgeving. Dus geen blokken van vier woonwagens;
- Nadrukkelijk niet inpakken of verstoppen. Dat is niet wenselijk vanuit ruimte en veiligheid;
- Handhaaf de grote wilg aan het einde van de Rädeckerstraat;
- Zorg dat er geen ongedefinieerde rommelstroken ontstaan;
- Probeer het historisch karakter van de Snodenhoeksestraat zoveel mogelijk intact te laten.

7. Drie opties voor de aanleg van de woonwagenstandplaatsen

Kaders

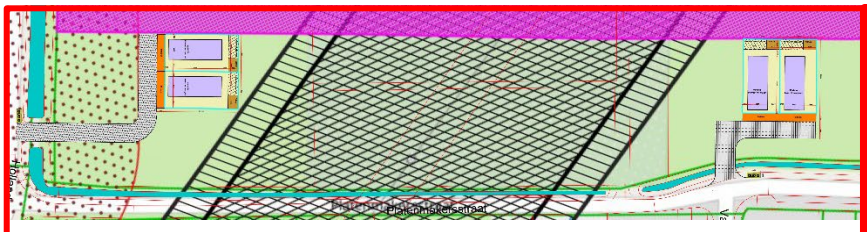
- Er is rekening gehouden met alle milieutechnische beperkingen;
- De kaders c.q. uitgangspunten bij aanleg van woonwagenstandplaatsen zijn meegenomen;
- In het streven naar een goede verdeling binnen de beschikbare ruimte worden in optie 1 de standplaatsen evenredig verdeeld door twee standplaatsen aan de westzijde en zes standplaatsen aan de oostzijde van de magneetzones te plaatsen;
- Er is geprobeerd rekening te houden met zichtlijnen vanuit de toevoerstraten;
- Er zijn aanvankelijk vier standplaatsen ingetekend, er moet uiteindelijk ruimte zijn voor een eventuele uitbreiding naar maximaal acht. Vier voor nu *(= fase 1)* en vier voor de toekomst *(= fase 2)*.

Optie 1 (Keuze bewoners Platenmakersstraat en de woonwagenbewoners)

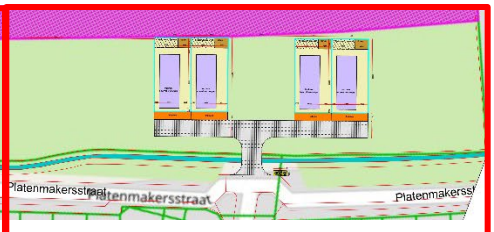

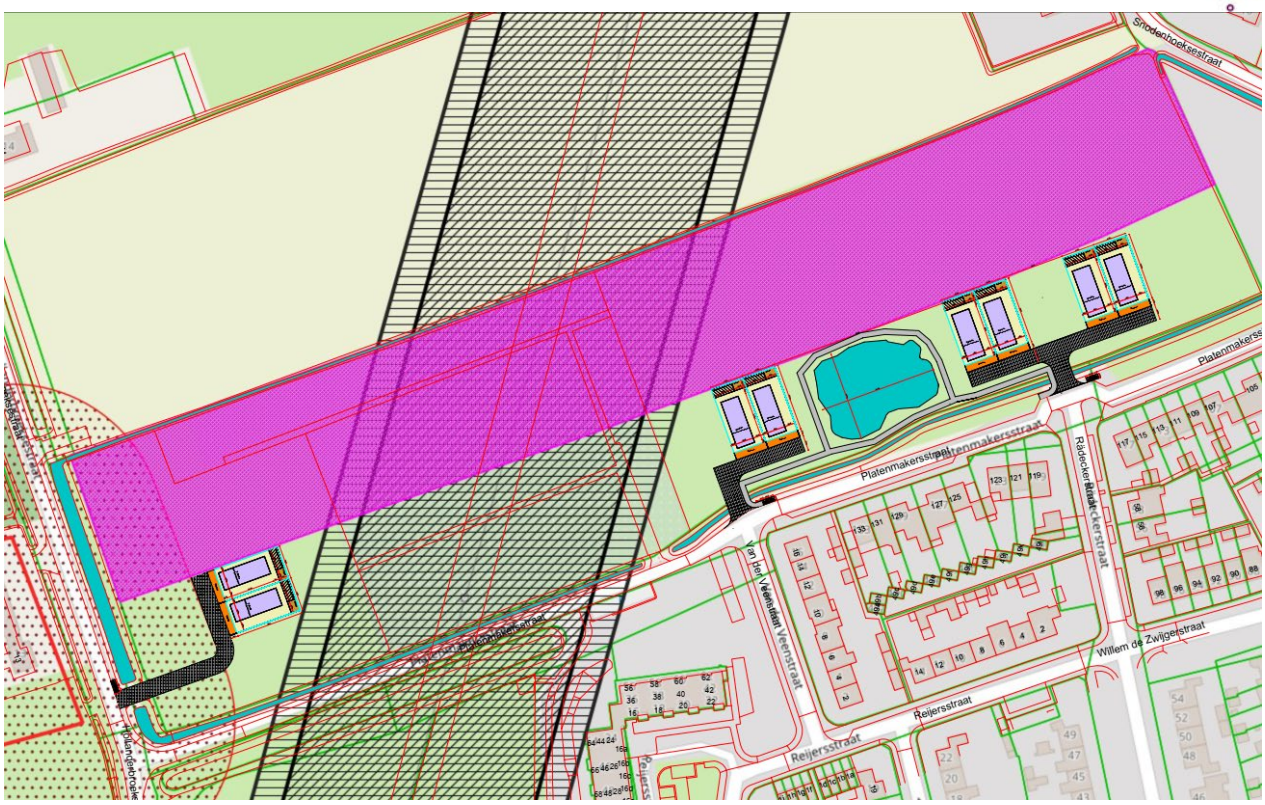
Fase 1 en fase 2

Fase 1

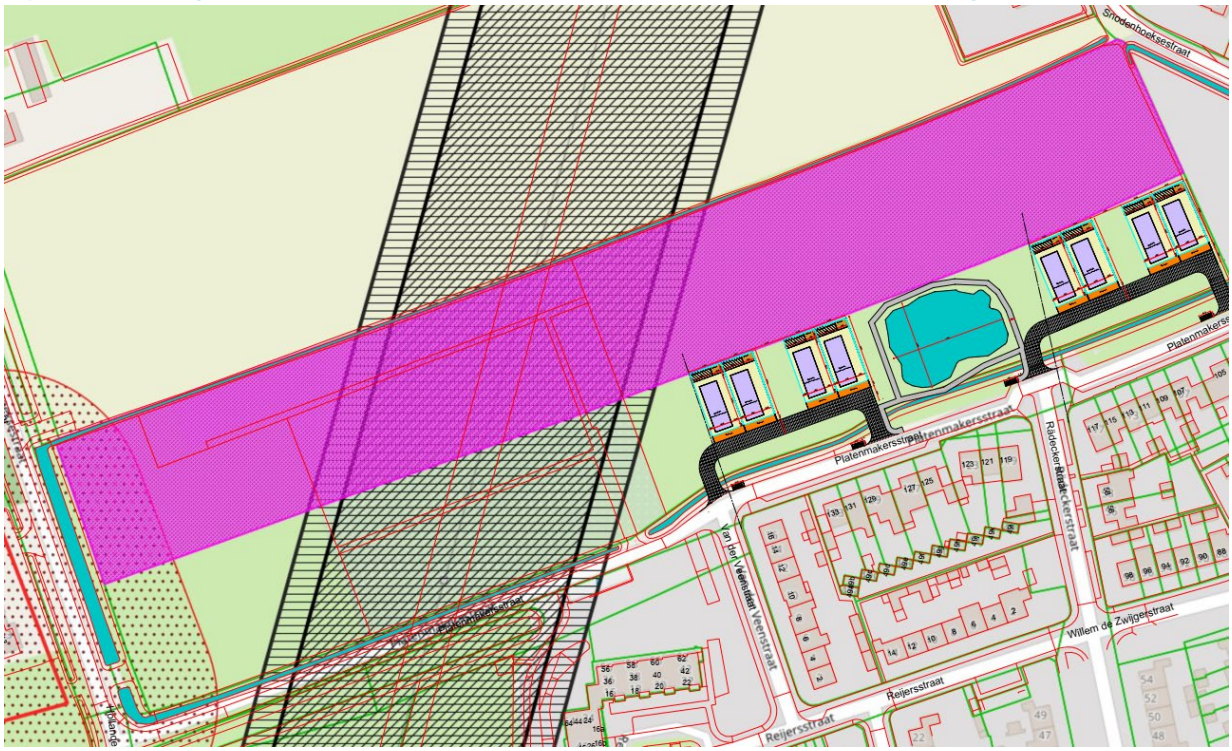
Fase 2

Met (eventueel benodigde) watercompensatie en wandelpad // ruimte voor recreatie.

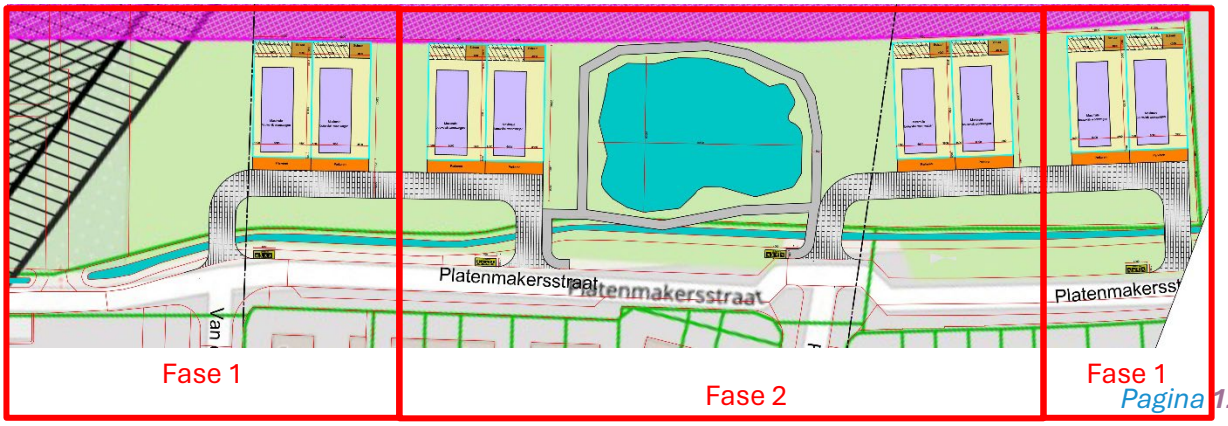
Optie 2 (Keuze Hollanderbroeksestraat / deels Platenmakersstraat)

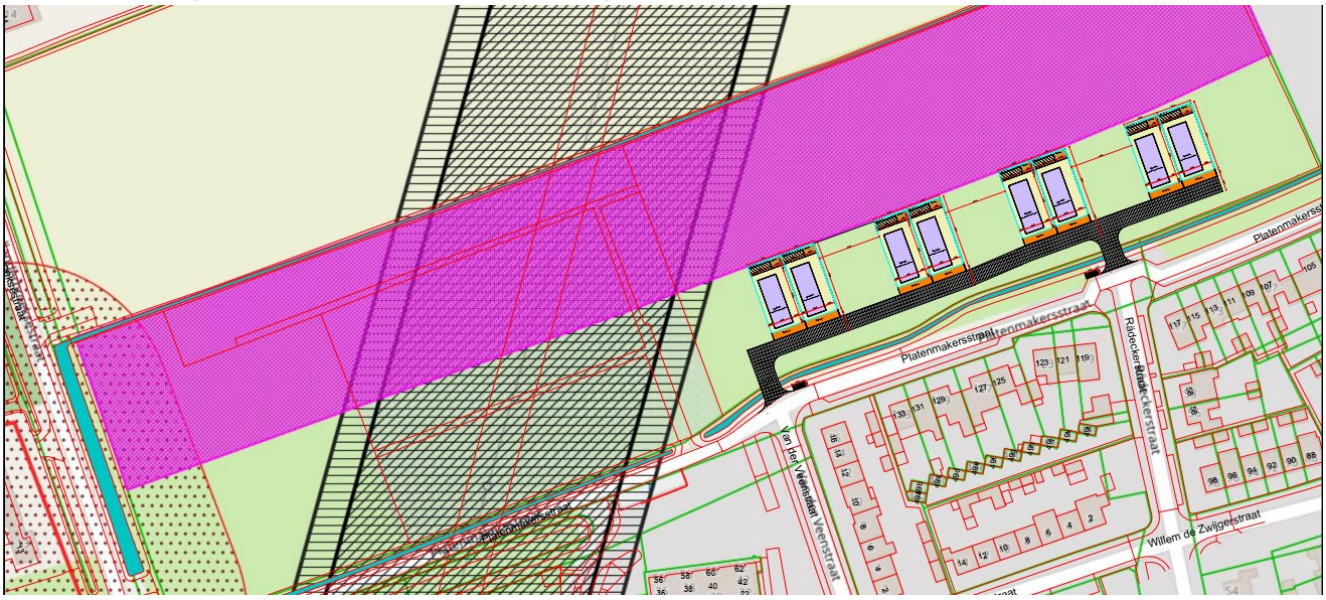
Met (eventueel benodigde) watercompensatie en wandelpad // ruimte voor recreatie.

Fase 1 en fase 2

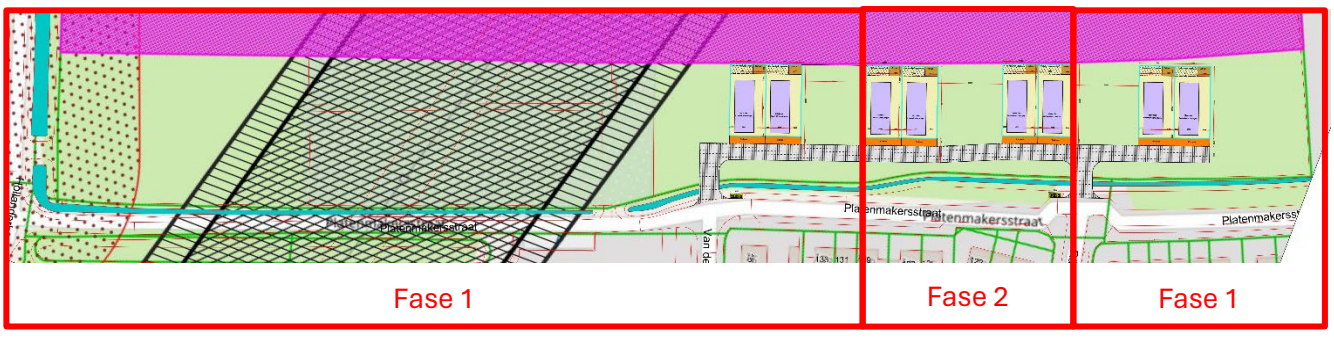
Optie 3 (Keuze Hollanderbroeksestraat)

De standplaatsen kunnen ook gespiegeld worden aangelegd met de ontsluiting aan de noordzijde.

Fase 1 en fase 2

8. Volkstuinen

De volkstuinen blijven op de plaats waar ze nu liggen; er mogen geen woonwagens overheen worden gebouwd. Dit volgt uit de locatiekeuze van de raad in 2020. De volkstuinders benadrukken het vreemd te vinden dat zij zelf geen bestrijdingsmiddelen mogen gebruiken op de volkstuinen, maar dat de agrariër op het terrein boven de volkstuinen zoveel spuit dat zijn gif toch op de volkstuinen terecht komt. Dat is tegenstrijdig.

Openstaande vragen

- Zij mogen geen chemicaliën gebruiken; hoe zit dat met de spuitzone van bovenliggende akker?
- Kunnen de volkstuinders hun groenten nog verantwoord eten?
- Is het geen optie om een deel van de volkstuinen te verleggen? Er ontstaat ruimte om de noordelijk gelegen volkstuinenstrook te verleggen. Dit is echter niet nodig als de agrariër biologisch gaat telen.
- Kan bij de uitvoering worden meegenomen dat de tuinders graag een adequaat hekwerk geplaatst zien rondom het volkstuinencomplex? Nu is er alleen een draadje op paaltjes. Het zou alsdan een Heras-hekwerk kunnen zijn van 180 cm hoog.

9. Adviezen vanuit de omwonenden in de klankbordgroep

Locatiekeuze

De argumenten die destijds geleid hebben tot het feit dat de Platenmakersstraat de meest geschikte locatie was binnen de gemeente, zijn veranderd, of soms helemaal van tafel. Dit geldt voor dit perceel, maar zeker ook voor andere percelen in de gemeente. De locatiestudie van destijds is in veel opzichten achterhaald. De deelnemende omwonenden in de klankbordgroep vinden het daarom belangrijk om, in dit licht, de raad via deze weg te verzoeken de locatiestudie nogmaals grondig onder de loep te nemen.

De aangeboden opties

Tijdens de vijf overleggen hebben veel verschillende opties de revue gepasseerd. Hierbij zijn telkens de navolgende afwegingen gemaakt:

- De hoeveelheid c.q. mogelijke impact op (uitzicht van) omwonenden;
- De hoeveelheid c.q. mogelijke impact op de natuur;
- Inpassing in de omgeving met ruimte voor groen en water;
- De mogelijkheid om eenvoudig in twee fases aan te leggen.
- De realiteit van aanpassing van de spuitzone.

Uiteindelijk resulteerde dit in drie opties.

Let wel, er zijn altijd meer opties denkbaar en iedere deelnemer van de klankbordgroep heeft wel een bepaalde optie die hij/zij graag uitgelicht wil zien. De projectleider heeft echter uiteindelijk de mogelijke opties beperkt tot drie. Een optie die ook werd genoemd was om de percelen te ontsluiten via een weg aan de noordzijde in de spuitzone. Dit is echter vanuit ambtelijk oogpunt veel extra (niet benodigde) verharding van het gebied en de omwonenden vanaf de Platenmakersstraat kijken alsdan op de achterzijde van de woonwagenkavels.

Toekomstige nieuwbouw

Het zou goed zijn als erbij toekomstige nieuwbouwprojecten direct al standplaatsen voor woonwagens worden ingepland, zodat deze van meet af aan geïntegreerd kunnen worden en iedereen dus van te voren al weet dat er ook woonwagenstandplaatsen in het plangebied zullen worden gerealiseerd. Dit is ook de oproep vanuit het Ministerie van BZK en wordt ook bij meerdere gemeenten al gedaan. De gemeente Overbetuwe heeft nu bijvoorbeeld in de uitbreiding van Randwijk twee standplaatsen opgenomen.

Zorgvuldiger afwegen bij locatiekeuzes

De klankbordgroep wijst erop dat het voor de gemeente een belangrijk leermoment dient te zijn om zaken als (de uiterst belangrijke) milieutechnische zaken, eerst scherp in beeld dienen te zijn voordat een potentiële locatie wordt vastgesteld.

Spuitzone verkleinen of liefst verwijderen

De klankbordgroepleden zien de gemeente graag in gesprek gaan met eigenaar en pachter van het achter de volkstuinen gelegen agrarisch stuk grond om biologisch te gaan telen, zodat er niet langer hoeft te worden gespoten. Veel van het gebruikte gif komt immers nu ook op de volkstuinen terecht.

10. Planning

	2023		2024												Vanaf 2025
	nov	dec	jan	feb	mr1	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	
Vastellen participatieplan door College															
Brieven richting stakeholders															
Nieuwsbrieven op eigen kanalen															
1e Informatiebijeenkomst voor de buurt															
Inrichten klankbordgroep															
1e bijeenkomst klankbordgroep															
2e bijeenkomst klankbordgroep															
3e bijeenkomst klankbordgroep															
4e bijeenkomst klankbordgroep															
5e bijeenkomst klankbordgroep															
2e informatiebijeenkomst voor de buurt															
Collegebesluit n.a.v. uitkomsten co-creatie															
Persbericht															
Raadsbesluit n.a.v. uitkomsten co-creatie															
Terugkoppeling raadsbesluit (brief)															
Start wijziging bestemmingsplan															

11. Conclusie

Het is de klankbordgroep gelukt om na vijf intensieve sessies in co-creatie met drie opties te komen. Hierop is ook duidelijk aangegeven waar de 1e vier standplaatsen worden gesitueerd en waar de 2e vier standplaatsen in toekomst zouden kunnen komen.

Ook al waren de leden van de klankbordgroep zeer kritisch en teleurgesteld over de wijze waarop de locatie aan de Platenmakersstraat is gekozen, werkten zij toch vol overgave en zeer overtuigend naar haalbare oplossingen die de minste weerstand oproepen c.q. kunnen rekenen op begrip en acceptatie.

Namens de gemeente worden alle deelnemers dan ook van harte bedankt voor hun specifieke inbreng en de vele tijd die zij aan deze co-creatie hebben besteed.